

curier

economic legislativ

UN ANSAMBLU UNITAR DE ACTE NORMATIVE ȘI BAZA CONCEPTUALĂ A PROPRIETĂȚII ÎNTREGULUI POPOR

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1982 a impus în atenția teoreticienilor din domeniul unor discipline conexe — economie, politologie, sociologie și drept — o problemă dintre cele mai interesante, cu implicații practice de o amploare deosebită: problema conceptului de proprietate socialistă în raport cu formele sale juridice de manifestare, precum și corolarul practic imediat al acestei problematice — reflectarea esenței ei în conștiința socială ca modalitate de sporire a eficienței activității economice.

Cu ocazia amintitei plenare, tovarășul Nicolae Ceaușescu își exprima convingerea că „...în mod greșit se identifică proprietatea socială, proprietatea întregului popor, cu proprietatea de stat. Statul nu este și nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvântului; proprietatea socială aparține poporului”¹⁾.

Intr-adevăr, articolul 6 al Constituției R.P. Române din 1952 face referință la forma „proprietății de stat (bun comun al poporului)”, iar Constituțiile R.S. România din 1969, 1972 și 1976 reiau în aceeași formulare următorul text al articolelor 5 și 6; art. 5: „Economia națională a României este o economie socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție...”; art. 6: „Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție este fie proprietate de stat — asupra bunurilor aparținând întregului popor, fie proprietate cooperatistă — asupra bunurilor aparținând fiecărei organizații cooperatiste”²⁾.

Intrucit noțiunea de stat nu poate fi identificată cu aceea de popor, singura posibilitate logică de a evita o aparentă contradicție este aceea de a presupune că noțiunile „proprietate de stat” și „proprietatea statului” nu sînt echivalente ca sens juridic, prima avînd doar rolul de a indica raportul strîns — altul însă decît cel de proprietate — dintre stat și o anume secțiune a proprietății socialiste — „bunurile aparținînd întregului popor”. Caracterul oarecum ambiguu al formulării a determinat și precaritatea unor definiții date dreptului de proprietate socialistă de stat, în cadrul cărora acesta era calificat ca „...dreptul ce aparține

întregului popor, înfățișat de stat, de a-și apropia mijloacele de producție și produsele, exercitînd posesiunea, folosința și dispoziția asupra acestora, prin putere proprie și în interes propriu, atribute care îi sînt recunoscute de legea socialistă, ca expresie a voinței poporului”³⁾.

Este greu de dedus, din definiția enunțată, natura juridică a „înfățișării” poporului de către stat în ceea ce privește dreptul de proprietate socială.

În orice caz, dincolo de subtilitățile interpretărilor teoretice, este cert că în conștiința juridică română a subzistat, vreme de mai multe decenii, noțiunea de proprietate de stat în înțelesul de **proprietate a statului**. Faptul își are totuși o explicație istorică; socializarea proprietății în țara noastră s-a realizat în principal prin actul naționalizării; în temeiul prevederilor de principiu ale art. 6 din Constituția din 1948, Legea nr. 119 din 11 iunie 1948, ca și actele normative ulterioare edictate în același scop precizau că unitățile și bunurile care fac obiectul naționalizării trec în proprietatea statului; România a urmat în această privință unele experiențe anterioare. Referindu-se la geneza și evoluția proprietății de stat, I.V. Totu apreciază că „În mod obiectiv, caracterul social-politic avansat al statului, instaurat la 30 decembrie 1947, a determinat transformarea proprietății capitaliste asupra principalelor mijloace de producție în proprietate socialistă de stat. Ro-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului — prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român — 1—2 iunie 1982 — Editura Politică, București, 1982, p. 29.

²⁾ Constituția R.S.R. — 1969 — Editura Politică, București, 1969, p. 4—5; Constituția R.S.R. — 1972 — Editura Politică, București, 1972, p. 4—5; Constituția R.S.R. — 1976 — Consiliul de Stat — Sectorul Buletinului Oficial și al publicațiilor legislative, 1976, p. 4—5.

³⁾ Prof. dr. Traian Ionașcu și Salvator Brădeanu, în „Dreptul de proprietate socialistă și alte drepturi reale principale de tip nou în dreptul Republicii Populare Române”, Editura Științifică, București, 1984, p. 135.

lul hotărâtor al statului în apariția proprietății socialiste a impus și calitatea lui de proprietar asupra principalelor mijloace de producție naționalizate⁴⁾. Așadar, instituirea proprietății de stat într-o primă fază a construcției socialiste își găsește explicația și în condițiile concret-istorice de înlăptuire a revoluției socialiste, în care statul joacă un rol hotărâtor, ca instrument aflat în puterea politică a claselor revoluționare; statul ca instrument principal de exercitare a dictaturii proletariului pe plan economic, în domeniul relațiilor de producție, devine, în mod necesar, organic, asociat ideii de proprietate socială.

Nu mai puțin însă, raționamentul juridic care stă la baza conceptului de proprietate de stat își are sorgintea într-o mentalitate care mai purta întrucâtva amprenta instrumentarului de tehnică juridică de factură burgheză; din dreptul societăților anonime pe acțiuni s-a făcut translația, mutatis-mutandis, pe cale de analogie, la noțiunea de „proprietate de stat”, statul fiind conceput el însuși ca titular al dreptului de proprietate socială, în virtutea faptului că este deținător al calității de subiect de drept în sens civil. Această construcție juridică se menține pînă astăzi în țările capitaliste, deși analogia pe baza căreia a fost realizată pornește de la premise parțial false, întrucît nici un cetățean al — să zicem — Angliei nu poate ceda, în baza unui act juridic valabil, cu titlu gratuit sau oneros, „drepturile” de care ar dispune asupra unei întreprinderi naționalizate de un guvern de orientare laburistă. Pe de altă parte însă, dacă statul este proprietarul întreprinderilor naționalizate, nimic nu-l împiedică să le restituie proprietarilor inițiali, în cazul venirii la putere a unui guvern conservator.

Proprietatea socialistă asupra bunurilor care aparțin întregului popor se deosebește însă radical de proprietatea de stat capitalistă, atît prin fundament economico-social cît și prin forme juridice de manifestare.

Element central în sistemul relațiilor de producție (teză valabilă pentru toate modurile de producție istorice cunoscute pînă în prezent), proprietatea se definește, după cum arăta Marx, ca un raport între oameni — nu în expresia sa juridică de relație volitivă, ci sub înfățișarea sa reală, în sensul de relație de producție⁵⁾. Proprietatea este o formă socială, istoricește determinată, de însușire, de apropiere a bunurilor materiale. Referindu-ne la mijloacele de producție — grupa cea mai importantă în sens social a bunurilor materiale — proprietatea poate îmbrăca, în opinia noastră, trei forme juridice esențiale: socială (mijloacele de producție aparțin întregii societăți), de grup (mijloacele de producție aparțin unor comunități) și privată (mijloacele de producție aparțin unor persoane fizice — indivizi — particulari)⁶⁾.

Acestor forme juridice posibile de proprietate le corespund instituții juridice specifice, prin care raporturile de interese sociale se traduc în drepturi și obligații. Măsura în care drepturile și obligațiile consfințite de o anumită instituție juridică corespund sistemului de interese determină gradul de viabilitate al acesteia. Prin sistem de interese nu trebuie înțelese doar interesele unui individ în raport cu altul; interesele unui singur individ — obiective și subiective — au adesea o existență contradictorie. Tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari a oamenilor muncii implică nu numai drepturi, ci și obligații care

derivă din însăși natura socială a dreptului de proprietate. În calitatea lor de proprietari, oamenii muncii trebuie să se manifeste activ ca factori ai dezvoltării proprietății sociale, ai progresului general al societății. Prin acest element relațiile de proprietate trebuie să exprime o funcție nouă, necunoscută dreptului de proprietate în accepțiunea sa „clasică”⁷⁾. Tocmai acest fapt determină interesul practic — și deci și teoretic — de netăgăduit pe care îl prezintă pentru momentul actual problematica clarificării aspectelor legate de noțiunea de proprietate socială și a perfecționării instrumentarului juridic prin intermediul căruia se operează asupra mecanismului economico-social, în perspectiva pe care o oferă socialismul — de planificare și prognozare a activității social-economice, de influențare și chiar determinare a reproducției relațiilor de producție.⁸⁾

După cum cu deplină justețe aprecia secretarul general al P.C.R., „...este necesar să aducem unele clarificări asupra noțiunilor de proprietate pentru a le pune într-un acord mai deplin cu realitățile societății noastre socialiste... Este necesar să reflectăm și să aducem deci unele îmbunătățiri în ce privește noțiunea de proprietate, să întărim

⁴⁾ I.V. Totu, „Dezvoltarea proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești”, în Revista Economică nr. 22/1982, p. 17—18.

⁵⁾ K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 16, București, Editura Politică, 1963, p. 30.

⁶⁾ Economistii disting doar două tipuri fundamentale de proprietate asupra mijloacelor de producție: „obștească” sau „socială” și „privată”; a se vedea în acest sens „Economie Politică” — Ediția a II-a revăzută, Editura Didactică și Pedagogică, București, vol. I, p. 16—17. Considerăm, în scopurile utile ale prezentului studiu, ca necesară operarea unei distincții; proprietatea de grup are o natură duală, în care caracterul dual este predominant față de cel individual (privat); totuși ea se distinge în mod obiectiv de proprietatea socială înțeleasă la nivelul întregii societăți, prin aceea că titularii dreptului de proprietate de grup sînt identificabili ca persoane fizice, deținînd ca atare o calitate civilă distinctă în raport cu conaționalii lor. În ceea ce privește utilizarea termenului de „proprietate socială”, deși l-am folosit și noi în cuprinsul prezentului studiu, ni se pare inadecvat a califica o formă de proprietate ca „socială”, de vreme ce orice formă de proprietate este „o formă socială de apropiere... etc.”.

⁷⁾ În acest sens, într-un recent articol, Ileana Stănescu arată că „În tratarea interesului fundamental al oamenilor muncii, generat de tripla calitate s-a pus, cu prioritate, accentul pe latura consumului, respectiv pe latura de proprietar-beneficiar a oamenilor muncii, lăsîndu-se în umbră celălalt element legat de interesul producătorului pentru dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție. Or, transformarea omului muncii în proprietar-asociat și beneficiar include, cu necesitate obiectivă, în sfera intereselor sale și interesul pentru păstrarea și folosirea eficientă a mijloacelor de producție. Interesul obiectiv al producătorului pentru dezvoltarea forțelor de producție și mărirea avuției naționale, generat de calitatea sa de coproprietar, se regăsește în funcția de coadministrator și cogestionar al avuției societății”. Ileana Stănescu, „Proprietatea socialistă, baza conducerii democratice a economiei”, în Revista Economică nr. 22/1983, p. 20.

⁸⁾ A se vedea, în acest sens, și materialele conferinței științifice pe tema „Dezvoltarea proprietății socialiste și transformarea ei în proprietate comunistă”, publicate în „Vestnik Leningradskovo Universiteta”, nr. 23/1982, seria Economie — Filosofie — Drept, p. 13—52.

conștiința și manifestarea puternică a calității de proprietari a oamenilor muncii⁹⁾.

Obiectivul demersului teoretic și al complexului de măsuri legislative care a urmat a fost astfel definit cu claritate. Într-un alt pasaj din aceeași expunere, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „Oamenii muncii dintr-o întreprindere trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei...”¹⁰⁾ (s.n. — A.D.).

Este o realitate sociologică persistența în conștiința socială, ca ecou al mentalității moștenită din trecut, dar și ca rezultat al caracterului abstract accentuat al noțiunii de proprietate socială, a unui sentiment de „alienare” a producătorului direct de mijlocul de muncă și de produsul muncii sale, ceea ce determină inerția și pasivitatea ca elemente ale comportamentului individual în cadrul colectivului de muncă¹¹⁾.

De aceea s-a invederat necesar ca, pe lângă vasta legislație pusă în operă pînă în prezent, destinată asigurării cadrului organizatoric necesar pentru extinderea democrației muncitorești, a autogestunii și autoconducerii, pe lângă întărirea muncii de propagandă cu caracter politico-educativ, să se acționeze și în mod direct, prin crearea unor noi instrumente juridice de natură să potențeze conștientizarea activă de către oamenii muncii a triplei lor calități de proprietari, producători și beneficiari. Legea nr. 3/1982, privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică, Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuție a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii, Legea nr. 3/1983 cu privire la contractul-angajament, precum și recentul Decret privind aprobarea conținutului contractului-angajament pentru întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și a conținutului angajamentelor individuale reprezentate, toate, acte normative esențialmente noi, care vin să completeze și să îmbogățească cu un sens nou cadrul de afirmare a democrației muncitorești, a personalității de tip nou a omului societății socialiste multilateral dezvoltate.

I. CONCEPTUL DE PROPRIETATE SOCIALĂ A ÎNTREGULUI POPOR ȘI DREPTUL DE PROPRIETATE SOCIALĂ A ÎNTREGULUI POPOR

Noțiunea de proprietate socială a întregului popor exprimă raportul politico-economic de apropiere a celei mai importante părți a mijloacelor de producție de către întreaga societate, de către colectivitatea națională la nivel global.

Correspondentul pe plan juridic al proprietății sociale a întregului popor îl reprezintă dreptul de proprietate socială a întregului popor asupra celei mai importante părți a mijloacelor de producție. Într-un recent studiu¹²⁾, dreptul de proprietate al întregului popor este definit ca „acea facultate a întregului popor de a-și apropria principalele mijloace de producție, precum și produsele obținute prin utilizarea lor, și de a exercita — prin intermediul statului care îl personifică, al colectivelor de oameni ai muncii din organizațiile socialiste de stat ce gospodăresc și adminis-

trează asemenea bunuri și, în anumite limite, prin titularii dreptului real de folosință — posesia, folosința și dispoziția asupra bunurilor care-i aparțin, potrivit interesului general și cu respectarea legii”.

Definiția ni se pare a comporta unele amendamente; în primul rînd — comparativ cu definițiile anterioare (a se vedea prezentul studiu, nota de subsol nr. 3) — înlocuirea expresiei „...dreptul ce aparține întregului popor, înfățișat de stat”, cu formula „...acea facultate a întregului popor... de a exercita — prin intermediul statului care îl personifică, ...posesia, folosința și dispoziția...”, nu ni se pare a clarifica în suficientă măsură raportul stat-popor în ceea ce privește dreptul de proprietate socială; textele legale sînt suficiente de explicite, vorbind despre calitatea statului de „administrator general” (art. 2 lit. a și b din Legea nr. 3/1983). Credem că prin „personificarea” poporului de către stat, autorul are în vedere faptul că, întrucît pînă în prezent poporul este lipsit de atributele personalității juridice, statul ar „transfera” propria sa calitate de persoană juridică poporului; ideea ni se pare însă insuficient conturată și, oricum, discutabilă; în al doilea rînd, definiția dată nu precizează cine sînt titularii dreptului real de folosință prin intermediul cărora, „în anumite limite” (?), poporul exercită posesia, folosința și dispoziția asupra bunurilor care-i aparțin; în sfîrșit, considerăm că din „dezmembrămintele” dreptului de proprietate, poporul exercită în mod direct folosința, întrucît nu statul este acela care produce, ci poporul, oamenii muncii în mod direct.

⁹⁾ și ¹⁰⁾ Nicolae Ceaușescu, Ibidem, p. 30.

¹¹⁾ Edvard Kardelj arată, de exemplu, că „...este mai puțin clar faptul că formele proprietății sociale care se exprimă în categoriile juridice și economice clasice de proprietate, așa cum sînt proprietatea de stat și de grup — deși în evoluția lor istorică pot juca un rol revoluționar —, prin ele însele încă nu reprezintă sfîrșitul tuturor formelor de înstrăinare a capitalului social (în sensul de parte din venitul muncii asociate care în societatea socialistă se acumulează și se socializează ca mijloace comune ale oamenilor muncii pentru reproducerea lărgită — n.n. — A.D.) de muncitor...” Edvard Kardelj, „Autoconducerea și proprietatea socială”, Editura Politică, București, 1977, p. 81 în același sens opinează și dr. Ileana Stănescu, care arată că „...proprietatea socialistă nu asigură automat, odată cu instaurarea ei, și participarea efectivă a producătorului-proprietar la conducere și decizie. Democrația economică este un proces care abia începe cu făurirea proprietății obștești și se dezvoltă pe tot parcursul construcției sociale.” — dr. Ileana Stănescu, op. cit., p. 20; a se vedea de asemenea, Ioan Erhan, care consideră: „Consecința ne mijlocită a finalizării acestor aptitudini (a oamenilor muncii de a participa cît mai direct la conducerea reală a vieții economice — n.n. — A.D.) nu poate fi decît perfecționarea cadrului participării maselor la conducere, în sensul adîncirii democrației economice. În caz că s-ar trec cu vederea această tendință obiectivă, s-ar dezvolta o contradicție între calitatea oamenilor muncii de proprietari asociați, pe de o parte, și cadrul juridic nesatisfăcător de exercitare a acestei calități sau nerespectarea lui în practică, pe de altă parte. Agravarea unei asemenea contradicții ar avea drept urmare, între altele, scăderea eficienței economice și sociale, ar stînji, în ultimă instanță, dezvoltarea forțelor de producție. După cum depășirea acestei contradicții determină perfecționarea proprietății socialiste ca relație economico-socială...” Ioan Erhan, în *Etica Socialistă* nr. 10/1983, p. 9.

¹²⁾ Mircea N. Costin, „Dreptul de proprietate socială a întregului popor”, în „Studii și cercetări juridice”, nr. 3/1983, p. 202.

În ceea ce privește exercitarea intermediată (indirectă) de către popor a posesiei și dispoziției asupra bunurilor care-i aparțin, „potrivit interesului general și cu respectarea legii”, precizarea ni se pare superflua, de vreme ce — în cadrul aceluiași limite teoretice — voința poporului este prin definiție sinonimă cu interesul general și, în ultimă instanță, cu legea ¹³⁾.

Care este obiectul dreptului de proprietate al întregului popor? Considerăm că răspunsul este dat de Constituția R.S. România (1976), art. 7: „Bogățiile de orice natură ale subsolului, minele, terenurile din fondul funciar de stat, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, întreprinderile agricole de stat, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații de stat, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat aparțin întregului popor, sînt proprietate de stat”.

Considerăm că nici sub aspectul conținutului, dreptul de proprietate socială a întregului popor nu diferă de dreptul de proprietate de stat. Dreptul de proprietate al întregului popor rămîne în continuare absolut, exclusiv, inalienabil, imprescriptibil și insesizabil, unic și indivizibil.

Dreptul de proprietate socială a întregului popor este însă o instituție de tip fundamental deosebit, care se deosebește de reprezentările juridice clasice prin faptul că titularul său nu este o persoană juridică, ci o entitate istorico-politică. Din noile reglementări se desprinde clar concepția conform căreia poporul — titular al dreptului de proprietate — își exercită prerogativele legate de acest drept prin intermediul statului, ca reprezentant al său. Statul, ca subiect într-un raport care este în același timp unul de drept constituțional și unul de drept civil, acționează în calitate de administrator general al proprietății întregului popor. În consecință, organele de stat devin administratori ai patrimoniului unităților socialiste din subordinea lor. Conform art. 9 alin. 2 din Legea nr. 3/1983, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din unitățile socialiste este gestionar colectiv al patrimoniului încredințat potrivit contractului-angajament, iar conform art. 6 alin. 2, art. 9 alin. 3 și art. 14 miniștrii, ceilalți conducători ai organelor centrale sau locale, directorii generali ai centralelor și directorii întreprinderilor semnează angajamentul individual, asumîndu-și răspunderea pentru administrarea și gestionarea patrimoniului încredințat. Atît preambulul Legii nr. 3/1983 cît și art. 3 alin. 1 din aceeași lege statuează principiul conform căruia colectivul de oameni ai muncii exercită în mod direct asupra patrimoniului încredințat prerogativele și răspunderile ce revin acestora în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari.

Corespunzător acestui complex sistem de relații se instituie un sistem de contracte-angajament, structurat astfel:

1) Contractul-angajament care se încheie între stat, în calitate de administrator general al proprietății întregului popor — reprezentat prin ministere, organe centrale sau locale în subordinea cărora funcționează întreprinderile și centralele — și colectivele de oameni ai muncii din aceste unități.

2) Contractul-angajament care se încheie între stat și ministere, alte organe centrale sau comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București.

3) Angajamentul individual semnat de către fiecare om al muncii în baza contractului-angajament dintre stat și colectivele de oameni ai muncii.

II. CONCEPTUL DE PROPRIETATE ASUPRA PĂRȚILOR SOCIALE

Art. 1 din Legea nr. 3/1982 stipulează că „oamenii muncii din unitățile economice de stat pot avea în proprietate o parte din valoarea mijloacelor fixe aflate în administrarea acestor unități, ca parte socială” ¹⁴⁾.

Poziția acestei noi instituții juridice față de proprietatea socială a fost astfel definită de tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Participarea cu părți sociale, într-o proporție stabilită de cel mult pînă la 30%, nu diminuează și nu trebuie să diminueze în nici un fel importanța și rolul hotărîtor al proprietății comune, socialiste, a întregului popor, ca bază a orînduirii socialiste... Orice teorie despre o altă cale de făurire a socialismului fără proprietate socialistă, a întregului popor, este un nonsens, înseamnă o teorie neocapitalistă și trebuie s-o tratăm ca atare. Noi trebuie să înălțăm neabătut principiile socialiste de proprietate, de muncă, de repartitie, în spiritul socialismului științific, în spiritul eticii și echității socialiste” ¹⁵⁾.

Care este esența economică și natura juridică a dreptului de proprietate a oamenilor muncii (priviți ca indivizi și nu ca o colectivitate) asupra părților sociale? În conformitate cu art. 2 alin. 1 din legea sus citată, „partea socială aflată în proprietatea fiecărui om al muncii se constituie prin depunerea unei sume de bani la fondul de dezvoltare economică al unității”, iar art. 6 indică faptul că „sumele depuse de oamenii muncii, cu titlu de parte socială, la fondul de dezvoltare economică pot fi folosite, pe baza hotărîrii adunării generale a oamenilor muncii, pentru efectuarea, în condițiile legii, de investiții productive cu efecte imediate în producție și în creșterea veniturilor și beneficiilor unității”. Numai în mod excepțional aceste sume pot fi utilizate și pentru finanțarea mijloacelor circulante. Art. 10 din lege prevede că „pentru sumele depuse ca parte socială, oamenii muncii beneficiază, la finele fiecărui an, de un venit determinat în funcție de mărimea totală a depunerii existente la acea dată, care se plătește din beneficiile unității”.

Acesta fiind cadrul general de principiu al noului tip de drept de proprietate instituit de Legea nr. 3/1982, considerăm că pe baza sumarei sale analize se pot trage următoarele concluzii:

a) noul drept de proprietate este un drept subiectiv real, din categoria drepturilor reale principale, exclusiv (nu este susceptibil de dezmembrare), inalienabil (sumele depuse nu pot fi cedate altor persoane), imprescriptibil (atît sub aspect extintiv cît și sub aspect achizitiv) și parțial insesi-

¹³⁾ În ceea ce privește acest aspect menționăm că și alți autori consideră că „...dreptul de proprietate considerat la nivelul întregului popor intrunește, fără nici un fel de condiționare, toate atributele dreptului de proprietate... aceasta constituind o expresie a suveranității naționale.” Prof. dr. Sanda Ghimpu, „Aspecte teoretice și practice ale legii cu privire la contractele-angajament”, Revista română de drept, nr. 8/1983, p. 6.

¹⁴⁾ Colectia de legi și decrete — IV — 1982, p. 29.

¹⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., 23—24 martie 1983, Editura Politică, București, 1983, p. 22.

zabil (sumele depuse nu pot fi urmărite decât pentru recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc prin infracțiuni — art. 14 din Legea nr. 3/1982); atribuțiile dreptului de proprietate asupra părților sociale se exercită în condițiile și procedura prevăzute de lege;

b) obiectul propriu-zis al dreptului de proprietate îl constituie sumele depuse, iar nu mijloacele de producție în expresia lor fizică, în materialitatea lor, care rămân în continuare proprietate a întregului popor;

c) titularul dreptului de proprietate îl constituie omul muncii ca individ, ca persoană fizică;

d) dreptul de proprietate asupra părților sociale se constituie în baza unui contract de drept civil, care poate fi încheiat de toți cei care au calitatea de oameni ai muncii într-o unitate economică de stat, precum și de cadrele de conducere, celalalt: personal muncitor din aparatul de stat, al organizațiilor politice și obștești, din unitățile de învățământ și social-culturale, precum și cadrele militare ¹⁶⁾.

În ceea ce privește natura și regimul juridic al dreptului de proprietate constituit prin însumarea părților sociale depuse, menționăm ca deosebit de interesantă și demnă a fi dezvoltată ipoteza avansată de unii cercetători, prin care se trasează analogia cu instituția clasică a dreptului civil — proprietatea comună pe cote părți ¹⁷⁾.

În orice caz, sesizarea unor caractere specifice ale dreptului de proprietate asupra părților sociale l-a determinat pe unii autori să vorbească despre „un drept de proprietate social-personală a omului muncii, o nouă categorie juridică în domeniul relațiilor de proprietate” ¹⁸⁾.

Fără a nega existența elementelor care fac din această instituție o apariție insolită în teoria juridică din țara noastră, se impune să amintim că instituția juridică a dreptului asupra părților sociale era deja cunoscută dreptului socialist român prin dispozițiile Legii nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor, conform cărora membrii cooperativelor de producție și ai celor meșteșugărești au facultatea de a depune, (pe lângă sportul social sau partea socială obligatorie), anual, o sumă de bani la fondul de dezvoltare al cooperativei, sumă care reprezintă parte socială pe care o au în proprietate (art. 27, art. 30—31 și art. 36—38 din lege).

III. DREPTUL COLECTIVULUI DE OAMENI AI MUNCII ASUPRA PATRIMONIULUI AFLAT ÎN ADMINISTRAREA UNITĂȚII RESPECTIVE

Noul ansamblu de reglementări generează însă și o altă problemă: din moment ce statul nu mai are calitatea de proprietar în sensul strict juridic al cuvântului, dreptul de proprietate revenind, pe de o parte, întregului popor, iar pe de altă, colectivelor de oameni ai muncii, ce natură are dreptul întreprinderilor de stat asupra patrimoniului aflat în posesia lor?

Majoritatea autorilor care s-au ocupat pînă în prezent de această temă consideră că dreptul de administrare operativă al unităților fințează în continuare, chiar dacă în conturul său apar elemente specifice noi, care îl nuanțează ¹⁹⁾. În favoarea acestei opinii s-ar putea aduce și un argument de text: art. 1 din Legea nr. 3/1982 se referă la mijloacele fixe aflate în administrarea unităților:

Există însă și alte opinii; dr. C. Opreșan consideră, de

exemplu, că unitățile socialiste de stat — forma juridică organizatorică a colectivelor de proprietari, producători și beneficiari — au asupra bunurilor din patrimoniul lor, parte a proprietății sociale a întregului popor, un drept de proprietate și nu un drept de administrare directă ²⁰⁾. Este adevărat că același autor vorbește în continuare despre „dreptul de proprietate al colectivelor de proprietari, producători și beneficiari — organizate juridic în unități socialiste de stat” ca despre „o manifestare concretă a dreptului de proprietate socială a întregului popor la scara colectivelor”, pentru ca, imediat după aceea, să conchidă: „În consecință, dreptul de proprietate al unităților socialiste de stat asupra bunurilor din patrimoniul lor nu este un drept distinct de dreptul de proprietate al întregului

¹⁶⁾ A se vedea în acest sens și articolul „Natura juridică a contractului privind depunerile la fondul de dezvoltare a unităților economice de stat pentru constituirea părții sociale”, de Șerban Beligrădeanu, în Studii și cercetări juridice, nr. 3/1983, p. 230—238.

¹⁷⁾ În articolul „Proprietatea socialistă: dezvoltări originale ale conceptului”, publicat în Revista Economică nr. 43/1982, p. 20, de către dr. Radu Demetrescu, această idee este astfel dezvoltată: „Privit în totalitatea celor maxim 30 la sută din valoarea mijloacelor fixe ale unității, dreptul de proprietate constituit prin însumarea părților sociale depuse nu poate exista, în situația dată, decât printr-una din modalitățile lui: proprietatea comună. Prerogativele pe care acestea le conferă aparțin împreună și concomitent întregului colectiv de oameni ai muncii, colectiv format din suma titularilor dreptului. Acesta intru-neșe trăsături ale dreptului de proprietate comună pe cote părți caracterizându-se prin aceea că obiectul proprietății, respectiv mijloacele de bază va rămâne nefractionat în materialitatea lui în timp ce dreptul de proprietate se fracționează în cote părți corespunzătoare sumelor depuse de fiecare din titularii dreptului. Fiecare din acești titulari apare astfel în calitate de coproprietar, dreptul său întilnindu-se cu drepturile celorlalți în toată masa bunurilor înfuleasă în materialitatea ei”.

¹⁸⁾ Dr. C. Opreșan, în „Proprietatea socială a întregului popor și noile concepte juridice” — Curier economico-legislativ — Supliment la Revista Economică nr. 40/1983, p. 4; de altfel, expresia de „însușire pentru sine și în interes propriu”, folosită de același autor pentru a defini dreptul de proprietate asupra părților sociale ni se pare tautologică; a se vedea definiția generală a dreptului de proprietate dată de prof. dr. Constantin Stătescu (Drept civil, vol. III, 1974, p. 485 și 487), care utilizează expresia „prin puterea sa proprie și în interesul său propriu”.

¹⁹⁾ Astfel, prof. dr. C. Stătescu apreciază că „...în definiția dreptului de administrare directă, considerăm că trebuie să se poarte de la constatarea că el reprezintă o formă juridică de exercitare a atributelor dreptului de proprietate socială aparținând întregului popor.” ... „Considerăm că, în această optică, dreptul de administrare directă ar putea fi definit ca fiind un drept real aparținând colectivului de oameni ai muncii organizat într-o unitate socialistă de stat investită cu personalitate juridică, drept care permite membrilor colectivului, în calitatea pe care o au de proprietari, producători și beneficiari, să exercite, direct și nemijlocit, posesia, folosința și dispoziția asupra bunurilor și valorilor încredințate, în limitele stabilite de întregul popor, care este și rămâne titularul suprem al dreptului de proprietate unitar și indivizibil asupra acelor bunuri și valori”. — citat din articolul „O concepție nouă, revoluționară, privind dreptul de proprietate socială cu profunde implicații teoretice și practice pe planul dreptului”, publicat în Revista română de drept, nr. 2/1983, p. 37.

²⁰⁾ dr. C. Opreșan, „Proprietatea socială a întregului popor și noile concepte juridice”, în Supliment la Revista Economică nr. 40/1983, p. 3.

popor²¹⁾. Rezultă clar că în viziunea autorului amintit cele două noțiuni — **unitate socialistă de stat și colectivul de oameni ai muncii** din respectiva unitate sint echivalente ca sens juridic.

Referitor la această problemă, dr. Sanda Ghimpu afirmă însă că „existența a două noțiuni distincte — unitatea și colectivul de oameni ai muncii — nu este înfirmată de realitatea obiectivă, dacă nu o limităm pe aceasta la sfera dreptului²²⁾. Colectivităților umane — argumentează prof. dr. Sanda Ghimpu — le este proprie și răspunderea morală sau politică. Reluând rațiunile expuse privitor la trecerea de la noțiunea de proprietate de stat la proprietatea a întregului popor, atît Sanda Ghimpu cit și Romul Opre consideră că unitatea socialistă este doar reprezentantul colectivului de oameni ai muncii, care este adevăratul titular al dreptului real la care face referire Legea nr. 3/1983²³⁾.

În ceea ce privește natura acestui drept, opiniile sint de asemenea împărțite; astfel, Romul Opre (a se vedea infra 23) consideră că, în pofida terminologiei uzitate, Programul de aplicare a Hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuirii muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii, în care se prevedea textual că, în scopul întăririi răspunderii oamenilor muncii pentru conducerea directă și efectivă a fiecărei unități economice, pentru gospodărirea judicioasă și eficientă a bunurilor ce le sint încredințate, „...patrimoniul unităților socialiste va fi dat, pe bază de contract, în proprietatea oamenilor muncii care lucrează în unitate”, sintem totuși în prezența unui drept de administrare directă, iar nu de proprietate, întrucît „nu putem concepe că asupra bunurilor întregului popor ar exista două drepturi de proprietate care coexistă — al întregului popor și al colectivului fiecărei unități socialiste²⁴⁾. Așa fiind, expresia de dare în „proprietatea oamenilor muncii”, utilizată în proiectul Programului, urmează a fi înțeleasă în sensul economic al noțiunii de proprietate, iar nu în sens juridic.

Considerăm că Decretul din 5 octombrie 1983 (privind aprobarea conținutului contractului-angajament pentru întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale și comitete executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și a conținutului angajamentelor individuale) aduce unele clarificări suplimentare în această chestiune; art. 2 din contractul-angajament (Anexa nr. 1 la sus-amintitul Decret) pentru centrale și întreprinderi industriale prevede că „Se încredințează colectivelor de oameni ai muncii întregul patrimoniu — parte integrantă din proprietatea întregului popor — în volumul și structura stabilite în bilanțul contabil încheiat la data de . . .
. . . în vederea exercitării nemijlocite a prerogativelor și răspunderilor ce decurg din calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari, potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare“.

Decretul — ca de altfel și Legea nr. 3/1983, în preambulo și în art. 3 — face referire la exercitarea **directă, nemijlocită** de către oamenii muncii a triplei lor calități. Sintem deci în prezența a două modalități de exercitare a unui și aceluiași drept de proprietate socială a întregului popor; într-o primă modalitate, în mod indirect, prin intermediul statului, ca reprezentant al său, poporul își exercită drep-

tul de proprietate socială; același drept de proprietate socială este exercitat însă în mod direct și nemijlocit asupra patrimoniilor individualizate aflate în administrarea directă a întreprinderilor, de către colectivele de oameni ai muncii din acestea — titulare ale dreptului de proprietate socială prin individualizarea lor în masa întregului popor (s-ar putea spune, într-un anume sens, elemente componente reprezentative ale întregului popor). În persoana colectivelor de oameni ai muncii titlul de proprietar se în-tilnește în mod concret cu cel de administrator sau gestionar, în timp ce statul și organele sale nu au decît calitatea de administratori²⁵⁾.

Distincția astfel operată pune în evidență o realitate economică. După cum arăta recent dr. Maria Stănescu, „În cadrul întregului popor, poziția oamenilor față de mijloacele de producție, sau mai precis spus, în cadrul raporturilor de proprietate, care arată cine sint proprietarii și în interesul cui sint folosite, trebuie făcută distincție între: — populația țării ca proprietară (1) și beneficiară (2) a bogățiilor solului și subsolului — și populația ocupată ca proprietară (1), beneficiară (2) și producătoare (3) de valori materiale și spirituale²⁶⁾“.

Pe măsura înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate și în vederea trecerii spre societatea comunistă se conturează cu claritate necesitatea transformării raporturilor de proprietate dintre omul muncii și stat, ele trebuind să devină raporturi între oamenii muncii înșiși în

²¹⁾ dr. C. Opreșan, ibidem, p. 3.

²²⁾ prof. dr. Sanda Ghimpu, „Aspecte teoretice și practice ale legii cu privire la contractul-angajament“, în Revista română de drept, nr. 8/1983, p. 7.

²³⁾ Romul Opre, „Relația dialectică dintre dreptul de proprietate socială a întregului popor și dreptul real al colectivelor oamenilor muncii din unitățile socialiste de stat“, în Revista română de drept, nr. 6/1983, p. 6; este adevărat însă că Romul Opre, în nota de subsol nr. 24 de la aceeași pagină afirmă că „În ceea ce ne privește, socotim însă că teoria colectivului („dublu“) justifică cel mai bine personalitatea juridică a unităților socialiste de stat, în considerarea faptului că proprietarul bunurilor este întregul popor care, la rîndu-l, prin intermediul statului, organizează unitățile de stat și transmite în administrare directă (?) colectivelor de oameni ai muncii al acestora, o parte din proprietatea socială a întregului popor“.

²⁴⁾ Romul Opre, ibidem, p. 7.

²⁵⁾ După cum arată Ioan Erhan, „Purtînd întreaga răspundere pentru exercitarea funcției lor social-economice și juridice, colectivele de oameni ai muncii devin entități juridice interesate direct să preia, în noua lor calitate, atribuțiile ce le revin din drepturile ai căror titulari sint“. Op. cit., p. 9.

²⁶⁾ dr. Maria Stănescu, „Un concept original cu privire la dezvoltarea proprietății socialiste“, în Revista Economică, nr. 50/1982, p. 13; aceeași autoare consideră că „În cadrul proprietății întregului popor, administrată de stat, indiferent de natura ei economică, fiecare om al muncii care se încadrează în colectivul acestuia, își exercită direct prerogativele de proprietar al mijloacelor de producție — bunuri ale întregului popor — și de producător și beneficiar al bunurilor materiale. Legea juridică face distincție între calitatea de proprietar a omului muncii asupra mijloacelor de producție care sint bunuri ale întregului popor și calitatea de producător și beneficiar al bunurilor produse pe care o are numai el și colectivul din cadrul întreprinderii, nu și restul populației“. Ibidem, p. 13.

cadrul și sub diferitele forme ale autoconducerii muncitorilor, dar și ca reflectare în categoriile conștiinței juridice obiective și subiective. În același sens opinează de altfel și Ioan Erhan: „Relația esențială, definitorie pentru proprietatea socială a întregului popor o constituie acum relația dintre întreaga societate, ca proprietară asupra principalelor mijloace de producție, și multitudinea colectivităților de oameni ai muncii cărora li s-a dat în folosință o parte din aceste mijloace de producție”²⁷).

IV. Un ansamblu unitar de concepte și reglementări

Într-o încercare de a sintetiza aspectele la care ne-am referit în secțiunile anterioare vom prezenta următorul serial de teze, într-o înlănțuire și succesiune pe care le-am considerat logice.

A. Scopul programatic declarat al reglementărilor de referință și al precizărilor conceptuale cu caracter juridico-ideologic îl constituie creșterea eficienței activității economice pe toate planurile și la toate nivelele.

B. Mijloacele elaborate pentru atingerea obiectivului stabilit au o dublă portanță: a) pe calea cointeresării materiale și b) pe calea activizării conștiinței de proprietari, producători și beneficiari a oamenilor muncii — ca indivizi, ca grup de interese (colectiv de întreprindere) și la nivelul întregului popor.

C. Pentru creșterea gradului de cointeresare materială au fost concepute și adoptate Legea nr. 3/1983 privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică și ansamblul de acte normative privind generalizarea aplicării acordului global în întreaga economie națională.

D. Pentru activizarea conștiinței calității de proprietari — obiective și subiective — a oamenilor muncii s-a trecut de la noțiunea de proprietate de stat la cea de proprietate a întregului popor²⁸) statului, în calitatea sa de reprezentant al poporului (titularul dreptului de proprietate), revenindu-i rolul de „administrator general”; statul (organele de stat) devine deci răspunzător în fața întregului popor în ceea ce privește modul în care este administrată proprietatea întregului popor, în temeiul noii sale calități de administrator; se observă deci un dublu efect: pe de o parte, poporul ca entitate se apropie de realizarea pe planul conștiinței subiective a calității sale de proprietar, ceea ce duce la creșterea interesului său față de modul și rezultatele administrării proprietății sale; teza cu privire la proprietatea întregului popor are implicații, în mod evident, și asupra conștiinței sociale juridice obiective. În sensul de a fundamenta o dată în plus pe plan juridic tripla calitate a oamenilor muncii, consacrată de altfel și de acte normative anterioare (Codul muncii și Legea nr. 5/1978); prin intervenția acestui nou concept sporește deci coerența logică juridică a sistemului democrației muncitorești; pe de altă parte, precizarea calității și atribuțiilor care revin statului în calitate de administrator general este menită să determine întărirea răspunderii sistemului de organe ale statului cu privire la administrarea proprietății întregului popor; punerea pe baze contractuale a raporturilor de proprietate și de administrare le concretizează și le precizează, le face mai accesibile conștiinței maselor populare.

E. Pentru creșterea responsabilității colectivelor de oameni ai muncii, pe baza consolidării conștiinței lor de proprietar colectiv, s-a prevăzut încheierea contractelor-angajament între stat (reprezentat prin ministere, organe centrale sau locale, în subordinea cărora funcționează întreprinderile și centralele — organe care au calitatea de administratori) și colectivele de oameni ai muncii; biroul executiv al consiliului oamenilor muncii din unitate este gestionar colectiv al patrimoniului încredințat spre administrare directă unității respective, patrimoniu asupra căruia oamenii muncii își exercită în mod direct prerogativele de proprietari, producători și beneficiari.

F. În sfârșit, asigurarea unei legături mai strânse a fiecărui om al muncii cu unitatea în care lucrează, ridicarea conștiinței responsabilității sale nemijlocite pentru buna gospodărire a părții din averea națională încredințată unității în care lucrează se realizează prin două instrumente: angajamentul individual și dreptul de a participa cu părți sociale la fondul de dezvoltare al unității respective²⁹); Legea cu privire la contractul-angajament instituie două categorii de membri ai colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderi³⁰): a) membri cu drepturi depline, care se pot pronunța cu privire la modul de autoconducere și autogestuire al unității și care pot fi aleși în organele de conducere; b) membri asociați, care au o vechime mai mică de 5 ani de la data încadrării în unitate; această diferențiere a capacității de exercițiu este și ea menită să asigure stringerea legăturilor dintre unitate și oamenii muncii care își desfășoară activitatea în cadrul ei.

*

Vorbind despre triunghiul conștiință-cointeresare materială-responsabilitate, în cele de mai sus a fost încercată o sistematizare al cărei rezultat nu poate fi decit oarecum artificial; este greu de imaginat o măsură care să poarte direct asupra intereselor materiale ale individului fără a implica indirect și reflectarea în conștiința acestuia; structurarea obiectivă a materialului din prezentul studiu se cere deci încheiată cu o încercare de sinteză.

Care este relația dintre dreptul de proprietate al întregului popor, dreptul de proprietate asupra părților sociale și dreptul de proprietate al colectivelor de oameni ai muncii dintr-o unitate?

Obiectul dreptului de proprietate al întregului popor îl reprezintă, în expresie naturală, majoritatea mijloacelor de producție; în viitor el va putea scade însă în ceea ce privește expresia lui valorică, până la un minim de 70% din echivalentul valoric al mijloacelor de producție respective; restul de 30% va forma obiectul dreptului de proprietate individuală a oamenilor muncii asupra părților sociale

²⁷ Ioan Erhan, op. cit. p. 9; a se vedea în același sens și I.V. Totu, op. cit., p. 18 și M. Stănescu, op. cit. p. 13.

²⁸) A se vedea în acest sens și Ioan Ceterchi, „Creșterea rolului statului în conducerea întregii activități economice-sociale”, în Era Socialistă, nr. 6/1983, p. 35.

²⁹) A se vedea, în același sens, și Ioan Erhan, op. cit. p. 9; dr. Barbu Gh. Petrescu, „Proprietatea comună socialistă și autoconducerea muncitorească”, în Era Socialistă nr. 7/1983, p. 5; Ion Bulborea, „Proprietatea obștească, temelia de granit a noii orânduiri sociale”, în Era Socialistă, nr. 11/1983, p. 10.

³⁰) A se vedea dr. Al. Deteșan, „Contractul-angajament, instrument de întărire a autoconducerii și autogestunii economice”, în Revista Economică nr. 28/1983, p. 7.

aflate în proprietatea lor; în expresia lor fizică, principalele mijloace de producție vor rămâne în continuare proprietate a întregului popor; dreptul de proprietate socială a întregului popor se exercită direct și nemijlocit asupra patrimoniilor individualizate de către colectivele de oameni ai muncii din unități, și indirect, prin stat ca reprezentant investit cu titlul de administrator general; în acest sens vorbim despre caracterul unic și indivizibil al dreptului de proprietate al întregului popor;

Titularul dreptului de proprietate a întregului popor îl reprezintă întregul popor, înțeles ca o entitate concret-abstractă politico-socială; opoziția de termeni este relativă, privind doar caracterul convențional al semnificațiilor: entitate concretă, în măsura în care poporul este format din însumarea dialectică a conștiințelor și voințelor indivizibilelor — cetățeni în posesia deplină a facultăților lor legate de capacitatea de folosință și exercițiu la un moment istoric dat; abstractă, în măsura în care această entitate nu se manifestă ca voință decît prin acțiunile concrete ale indivizibililor ce o subsumează; în acest sens, exercitarea atributelor dreptului de proprietate se face prin intermediul sistemului de organe ale statului, prin delegarea lor pe verticala ierarhică și prin structurarea unui sistem corespunzător de răspundere din treaptă în treaptă: stat (administrator general), ministere și alte organe de stat la nivel central și local (administratori); unitate economică (administrare directă); birou executiv al consiliului oamenilor muncii (gestionar colectiv). Unitatea economică, în calitatea ei de element constitutiv fundamental al structurii economice și de element al structurii statale (expresia „unitate de stat” se folosește în continuare) reprezintă cadrul fundamental de organizare a activității economice și, în același timp, cadrul social-juridic în care oamenii muncii își exercită în mod direct prerogativele lor de proprietari, producători și beneficiari, atât în calitatea lor de proprietari ai bunurilor ce aparțin întregului popor cît și în calitatea lor de proprietari ai părților sociale — ceea ce, cu o formulă consacrată, denumim democrație muncitorească; titularii dreptului de proprietate asupra părților sociale sînt persoane fizice care au calitatea de oameni ai muncii și care își exercită în mod direct prerogativele legate de dreptul de proprietate asupra părților sociale și — colectiv — asupra patrimoniului aflat în administrarea operativă a unității; de aceea, retribuția lor este în raport direct cu rezultatele economice ale activității unității respective, iar nu cea care ar rezulta din media rezultatelor obținute pe întreaga economie națională; în același timp, prin intermediul statului, ei își exercită indirect prerogativele legate de dreptul de proprietate al întregului popor și beneficiază — tot indirect — de rezultatele activității economice desfășurate pe întreaga economie națională.

Rezultă astfel relația organică dintre noțiunile de proprietate a întregului popor, proprietate a colectivelor de oameni ai muncii și cea de proprietate asupra părților sociale, modul specific de transformare a dialecticii relațiilor de producție socialiste în dialectică a conceptelor juridice ale dreptului de proprietate asupra mijloacelor de producție.

Dorin ALDEA
Institutul de economie socialistă

contract economic

Limitele acordului de voință contractual

Pentru a putea îndeplini funcțiile care îi sînt proprii, contractul economic trebuie să aibă un conținut complet. În acest scop, unitățile socialiste — părți contractante uzează din plin de dreptul și obligația de a stabili clauzele contractuale prin acordul lor de voință. Este oare nelimitat acest acord de voință? Sînt îndreptățite părțile să convină asupra oricăror clauze contractuale? Se pune, în alte cuvinte, problema limitelor în care acordul de voință al unităților socialiste se poate manifesta și deci, produce efecte juridice.

O primă limită a acordului de voință creator de drepturi și obligații contractuale rezultă în mod expres din următoarele dispoziții ale art. 23 din Legea nr. 71/1969: „În contractele economice nu pot fi cuprinse clauze contrare legii. Clauzele prin care se încalcă prevederile legale sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederi corespunzătoare legii.

Alte limitări ale acordului de voință sînt subsecvente celei amintite mai sus. În special, cele impuse de necesitatea păstrării corelației dintre plan și contract rezultă cu pregnanță din literatura de specialitate și practica raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste. Astfel, părțile nu pot conveni în mod valabil asupra unor clauze contractuale care nesocotesc, respectiv împiedică realizarea corespunzătoare a sarcinilor de plan și a acelor care contravin principiilor politice economice și a reglementărilor edictate în scopul promovării acestor principii.

1. Cele mai multe cazuri sînt acelea în care clauzele contractuale convenite nu sînt în concordanță cu sarcina de plan exprimată prin repartii.

Sînt astfel, supuse sancțiunii nulității clauzele prin care părțile au încheiat contractul pentru cantități superioare aceleia prevăzute în repartii. Contractul nu este nul în întregime, ci se impune modificarea lui pentru încadrarea obiectului în limitele prevăzute prin repartii. Este un exemplu tipic care pune în lumină limitele acordului de voință al părților în ceea ce privește cantitatea produselor care formează obiectul contractului.

Acordul de voință al părților este mărginit, în mod similar, în ceea ce privește durata contractului economic. În acest sens, părțile nu sînt îndreptățite să fixeze prin contract termene de livrare după expirarea anului de plan pentru care s-a emis repartii. Este deci, greșită practica unităților furnizoare de a propune, prin proiectele de contract emise, termene de livrare situate în afara perioadelor de executare prevăzute în repartii, după cum este nejustificată atitudinea unităților beneficiare care acceptă asemenea termene și semnează proiectul de contract fără obiecțiuni.

2. Acordul de voință al părților contractante este mărginit și de dispozițiile imperative prevăzute în contractele model.

Efectele contractelor model în privința limitelor în care se poate manifesta, în mod valabil, acordul de voință al părților, rezultă din următoarele dispoziții ale art. 14 din Legea nr. 71/1969: „Conținutul categoriilor de contracte

prevăzute la alin. 1 se stabilește potrivit prezentei legi, reglementărilor specifice domeniului de activitate respectiv, precum și cu respectarea cadrului determinat prin contracte model elaborate pe ramuri, grupe de produse sau categorii de lucrări și servicii”.

Expresia de „contract“ folosită de legiuitor nu ar putea fi invocată cu succes în susținerea tezei că menționatele contracte model reprezintă acte juridice bilaterale de natură convențională care iau naștere prin acordul de voință al părților.

În realitate, ele sînt acte eminate de la organele administrației de stat, în îndeplinirea atribuțiilor lor normative. De asemenea, ele conțin reguli de conduită, de regulă, imperative care se impun respectului tuturor unităților socialiste a căror activitate contractuală cade sub incidența contractului model respectiv. Deci, părțile nu pot deroga de la ceea ce contractul model prevede în mod imperativ.

3. Părțile nu pot să stabilească, prin acordul lor, nici clauze de înlăturare, limitare sau agravare a răspunderii față de modul în care a fost reglementată, prin dispoziții legale, răspunderea pentru nerespectarea obligațiilor asumate prin contractele economice.

Răspunderea patrimonială fiind stabilită, în această materie, în scopul executării conforme a obligațiilor contractuale și deci, a sarcinilor de plan, înțelegerea părților privind înlăturarea răspunderii ar lipsi contractul economic de acest important mijloc de asigurarea a îndeplinirii obligațiilor asumate. Clauzele contractuale stabilite cu nesocotirea celor de mai sus sînt nule și, prin urmare, nu produc efecte juridice.

Așa, de pildă, este nulă clauza înscrisă într-un contract de furnizare în sensul că unitatea furnizoare este absolută de răspundere dacă nelivrarea produsului la care s-a obligat se datorează neprimirii, de la subfurnizorii săi, a unor piese componente. Tot astfel, nu este valabilă clauza prin care unitatea beneficiară acceptă, ca livrate la scadență, produsele expediate de unitatea furnizoare într-un anumit interval de timp, peste termenul de livrare prevăzut în contract. Printr-o asemenea clauză se tinde la eludarea dispozițiilor art. 47 din Legea nr. 71/1969 prin care se sancționează neîndeplinirea la termen a obligației de predare a produselor contractate.

În termeni similari se pune problema clauzelor de limitare a răspunderii. Părțile nu pot conveni, de pildă, la aplicarea unor penalități în quantum inferior față de limita minimă stabilită prin legea citată, după cum nu pot conveni nici la aplicarea penalităților în funcție de daunele pe care le dovedește unitatea socialistă creditoare a obligației neexecutate. Clauzele convenite cu nesocotirea celor de mai sus sînt nule.

Unitățile socialiste nu pot conveni, cu ocazia încheierii contractelor economice, nici în privința agravării răspunderii. Astfel, ele nu sînt îndreptățite să stabilească, prin acordul lor de voință, ca răspunderea să funcționeze și în cazul în care neîndeplinirea obligațiilor contractuale se datorează forței majore. Într-o asemenea situație, potrivit art. 46 din Legea nr. 71/1969, nu se răspunde pentru neîndeplinirea obligațiilor asumate. O înțelegere a părților în sens contrar dispozițiilor legale citate ar avea ca efect demobilizarea unității socialiste care s-ar vedea în situația de a răspunde și în cazul în care neîndeplinirea obliga-

țiilor sale se datorează unor împrejurări care nu-i sînt imputabile. Cu alte cuvinte, răspunderea patrimonială ar produce efecte contrare scopului pentru care a fost instituită.

4. Unitățile socialiste nu pot conveni — cu ocazia încheierii contractelor economice — nici asupra unor pacte comisorii exprese, asupra unor împrumuturi bănești în condiții nepermise de lege, asupra accontului, arvunei sau executării pe credit a prestației. De asemenea, ele nu pot stabili, prin acordul lor de voință, alte prețuri sau tarife decît cele fixate de lege ori potrivit legii. Referitor la utilajele tehnologice, instalațiile și alte produse de complexitate tehnică ridicată, părțile nu pot conveni, contrar dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 71/1969, la livrarea prin autorecepție. În sfîrșit, ele nu pot conveni, în general, ca recepția să se efectueze potrivit unor reguli diferite de cele care au fost fixate pe cale normativă.

5. Legiuitorul a acordat o atenție deosebită reglementării aspectelor legate de asigurarea calității prestațiilor care formează obiectul contractelor economice.

Unele dintre aceste reglementări constituie, în același timp, limitări ale acordului de voință a părților contractante.

Astfel, potrivit pct. 2 din H.C.M. nr. 1899/1961 privind acțiunea de stat pentru standardizare, „condițiile de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice din standarde și norme interne sînt minimale”.

De asemenea, art. 2 din Legea nr. 7/1977 prevede că nivelul calitativ al produselor se stabilește în mod unitar prin standarde, norme tehnice de ramură, norme tehnice de întreprindere, caiete de sarcini sau prin contracte și este obligatoriu pentru toate unitățile economice producătoare și executante de lucrări sau beneficiare de produse și servicii.

Ca atare, părțile contractante nu sînt în drept să convină asupra unor condiții de calitate imferioare aceloră prevăzute în standarde și norme interne.

Este de menționat că, potrivit art. 24 din Legea nr. 7/1977, derogări de la documentațiile tehnice aprobate de unitățile economice, de ministere și celelalte organe centrale și locale se pot da numai în mod excepțional și pe timp limitat de către organele anume stabilite.

În schimb, ele sînt îndreptățite să convină asupra unor condiții de calitate superioare față de limitele minimale din standarde și norme tehnice.

6. O altă limitare a acordului de voință aparținînd părților contractante este impusă de dispozițiile art. 96(1) din Legea nr. 9/1972: „Sînt interzise angajarea de cheltuieli, contractarea de lucrări ori de livrări pentru investiții, înainte de includerea lor în planul național unic de dezvoltare economico-socială și de aprobarea documentației tehnico-economice potrivit legii, precum și începerea de lucrări înainte ca organele bancare să se fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli, în afară de cazurile în care prin dispozițiile legale se prevede altfel”.

Deci, unitățile socialiste, chiar dacă sînt în posesia actelor de planificare corespunzătoare, nu sînt îndreptățite să stabilească, prin acordul lor, raporturi contractuale vînzînd realizarea unor obiective de investiții cum ar fi contractele de antrepriză, cele de proiectare și cele avînd ca obiect livrarea utilajelor, înainte de aprobarea, de către

organele în drept, a indicatorilor tehnico-economici sau a documentației tehnico-economice.

Această condiție se deosebește de asigurarea fondurilor, respectiv admiterea la finanțare sau la creditare care nu condiționează încheierea contractelor, ci constituie obiectivul unor obligații care revin unității beneficiare în cadrul executării contractului.

În încheiere, arătăm că, pentru rațiuni identice cu cele înfățișate mai sus, acordul de voință al părților este supus unor limitări similare și cu ocazia modificării, adaptării, actualizării și încetării contractelor economice.

I. ICZKOVITS

financiar

Înregistrarea și decontarea amenzilor și penalităților

Așa cum rezultă din prevederile art. 2 din D. nr. 390/1979, prin **amenzi și penalități** se înțeleg sumele plătite de unitățile economice socialiste cu orice titlu pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a unor obligații stabilite prin contract sau prin lege.

Potrivit prevederilor art. 56 din L. nr. 29/1978, amenzile și penalitățile (plătite sau datorate) care nu se datoresc vinovăției unei persoane, în măsura în care nu se acoperă din cele încasate cu același titlu, se suportă, în condițiile legii (în prezent în baza reglementărilor nr. D. nr. 390/1979) din beneficiile lăsate la dispoziție unităților economice, precum și din alte resurse. Este de reținut faptul că pentru delimitarea corectă și legală, în timp, amenzile și penalitățile trebuie înregistrate în evidența contabilă în momentul rămînerii definitive a actului constatator sau a hotărârii organului arbitral și nu în momentul plății sau încasării lor.

Din **penalitățile încasate** de unitățile economice de stat se acoperă, în primul rând, pagubele înregistrate în derularea contractului drept creanțe, în contul „debitori” precum și sumele înregistrate în cadrul cheltuielilor generale ale întreprinderii drept cheltuieli neeconomice în contul „pierderi din intreruperi”, iar soldul creditor rămas se înregistrează în creditul contului „beneficii și pierderi”, conform prevederilor pct. 110 din Normele metodologice aprobate prin Ord. M.F. nr. 595/1970.

Potrivit prevederilor art. 1 alin. 1 din D. nr. 390/1979, **amenzile și penalitățile** care nu se datoresc vinovăției unei persoane, rămase neacoperite din cele încasate de unitatea economică, se suportă de fiecare unitate economică din beneficiile proprii realizate, înainte de efectuarea repartizărilor prevăzute de reglementările în vigoare. În legătură cu aceste prevederi sînt de reținut două situații și anume: a) în cazul în care amenzile și penalitățile înregistrate în contul „beneficii și pierderi” nu au influențat în final realizarea planului de beneficii, repartizarea acestuia se va face, la bilanțul anual, în condiții normale, conform prevederilor din B.V.C. (pentru beneficiul în cadrul planului) și conform prevederilor art. 12 din L. nr. 29/1978 (pentru beneficiul peste plan); b) în cazul în care, urmare influen-

enței negative a amenzilor și penalităților plătite (sau datorate), conținute în debitul contului „beneficii și pierderi”, planul de beneficii nu a fost realizat integral, repartizarea beneficiului net-bilanțier — se face respectîndu-se ordinea de prioritate indicată de reglementările în vigoare (respectiv: L. nr. 3/1932, în ce privește constituirea fondului pentru plata veniturilor cuvenite oamenilor muncii în raport cu partea socială depusă; D. nr. 240/1982, în ce privește constituirea fondului pentru compensarea majorării prețurilor și tarifelor la energie și gaze naturale; L. nr. 29/1978, art. 19 alin. 1), situație în care vor fi afectate vîrsămintele și prelevările din beneficiu destinate fondurilor proprii care, în acest caz, se constituie ultimele (fondul de dezvoltare economică; fondul pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social; fondul mijloacelor circulante; fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor; fondul pentru acțiuni sociale).

La penalitățile economice la care nu se asigură acoperirea amenzilor și penalităților din beneficiile realizate sau cărora li s-a aprobat, în mod excepțional, subvenții, acestea, așa cum prevede art. 1 alin. 2 din D. nr. 390/1979, se suportă din rezultatele financiare ale anului respectiv. Este cazul unităților planificate cu beneficii care realizează pierderi și al unităților planificate cu subvenții, la care penalitățile plătite (sau datorate) se regăsesc integral în soldul debitor bilanțier al contului „beneficii și pierderi”.

La unitățile noi în construcție, amenzile și penalitățile se suportă, conform prevederilor art. alin. 3 din D. nr. 390/1979, din resursele prevăzute de lege pentru funcționarea acestora în perioada de construcție sau de către centrală din resursele prevăzute la alin. 1 și 2, amintite mai sus.

Nicolae TRIFAN

comerț exterior

Regimul defectelor ascunse ale mărfii în vânzarea internațională

1. Obligația furnizorului de a procura cumpărătorului o marfă calitativ corespunzătoare impune ca aceasta să nu prezinte nici un fel de defecte (vicii). Se exclude astfel atât defectele aparente, cit și cele ascunse ale produsului.

Cerința calitativă arătată este esențială, fie că părțile au definit-o prin clauzele contractului de vânzare (de obicei prin referire la standarde oficiale, la un anumit model sau prototip ori la condiții tehnice stabilite prin caiete de sarcini), fie că nu au precizat-o. În acest ultim caz, deși reglementările legale admit în genere o calitate medie astfel cum rezultă din art. 1103 din Codul civil sau din § 15 al Condițiilor generale C.A.E.R. de livrare a mărfurilor, aceasta nu poate în nici un caz să implice tolerarea defectelor, nici a celor aparente, nici a celor ascunse.

Dispozițiile legale înțeleg să ocrotească pe cumpărător îndeosebi împotriva viciilor ascunse ale mărfii, deoarece pe cele aparente le poate depista fără dificultate, fiind deci în măsură să se prevaleze de sancțiunile patrimoniale instituite de contract față de vânzător.

2. Deosebirea de tratament juridic dintre cele două categorii de defecte ale mărfii se manifestă, potrivit legislației interne, în principal pe planul răspunderii contractuale a vânzătorului. Astfel, pe cînd conform art. 1353 din Codul civil vânzătorul nu este răspunzător de viciile aparente,

despre care cumpărătorul a putut să se convingă prin mijloacele sale, dispozițiile art. 1354 stabilesc că, în cazul unor vicii ascunse, furnizorul răspunde de existența lor, chiar dacă le-a ignorat, în afară de clauză contractuală diferită. Reglementarea citată este susceptibilă de aplicare și în relațiile de comerț exterior, dacă legea română cirmuiește contractul, iar acesta nu conține stipulații în alt sens.

Regimul juridic diferă de asemenea în domeniul prescripției extinctive, fiind mai favorabil cumpărătorului, dacă acțiunea sa are de obiect repararea prejudiciului cauzat de defecte ascunse ale mărfii. Astfel, pe cînd în temeiul art. 10 din Decretul nr. 167/1953 prescripția dreptului la acțiune izvorît din transmiterea de produse calitativ necorespunzătoare începe să curgă de la data cînd au fost preluate efectiv de către beneficiar, dispozițiile art. 11 din același Decret prevăd că prescripția dreptului la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis începe să curgă de la data descoperirii defectelor (iar nu din momentul livrării), încă cel mai tîrziu de la împlinirea unui an de la data predării.

Există de asemenea deosebiri, în sensul arătat în cadrul Legii nr. 7 din 9 iulie 1977 privind calitatea produselor și serviciilor. Astfel potrivit art. 31 din această Lege, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, asadar fără a distinge dacă defectul era sau nu aparent, pe cînd ulterior și anume pînă la expirarea perioadei de utilizare normată a produsului, furnizorul răspunde exclusiv de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație.

3. În cadrul reglementărilor de comerț exterior, C.G.L. instituie de asemenea un regim juridic cu trăsături particulare referitor la defectele ascunse ale mărfii.

Astfel din dispozițiile § 67, lit. C, pct. 2, coroborate cu cele ale § 72, pct. 1, lit. c rezultă că numai în cazul viciilor ascunse, apărute după expirarea termenelor de reclamație calitativă, cumpărătorul are posibilitatea de a cere repararea prejudiciului pe calea unei acțiuni arbitrale în daune, introdusă împotriva cumpărătorului. În acest sens s-a pronunțat explicit hotărîrea nr. 97 din 20 aprilie 1981 a Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.). În motivare se precizează următoarele: „Dacă în cazurile — cele mai frecvente — în care deficiențele mărfii livrate sînt descoperite la timp, daunele se restrînge la plata penalităților sau la acordarea unei bonificații, cu suportarea costului, aceasta nu înseamnă că, atunci cînd asemenea deficiente nu au fost descoperite, iar prejudiciul apare ulterior, după punerea în funcțiune, aceste daune directe nu trebuie reparate”.

Din cuprinsul considerentului recodurii reiese clar că arbitrajul a avut în vedere viciile ascunse ale produsului, singurele care legitimează o acțiune în daune îndreptată împotriva vînzătorului. În completare, hotărîrea nr. 97/1981 a adăugat, spre a fundamenta soluția citată, că „este greu de presupus că reglementarea relațiilor comerciale între țările membre ale C.A.E.R. să fi înțeles ca prejudiciul produs prin livrarea unor piese necorespunzătoare și dinuzet de cele mai multe ori unor vicii ascunse, care apar abia după încorporarea pieselor în agregate de mare valoare, să rămînă nerecuperate”, sub cuvînt că a expirat termenul de reclamație calitativă instituit de dispozițiile C.G.L. În fine, hotărîrea arbitrală citată arată de asemenea că o serie de texte din C.G.L. „evocă clar recunoașterea dreptului la repararea integrală a prejudiciului” cauzat de viciile ascunse ale pieselor livrate.

În acest sens C.A.B. citează mai întîi § 67, lit. E, pct. 5 din C.G.L., text care interzicînd repararea prejudiciilor indirecte, spune per a contrario că daunele directe pot și trebuie să fie reparate integral. Apoi, așa cum observă în continuare hotărîrea nr. 97/1981, § 67, lit. D, pct. 1 debutează prin formularea soluției că este admisibilă repararea prejudiciilor ca urmare a neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate. Tot ca text de principiu, C.A.B. citează § 67, lit. C, care se referă și el la situația în care debitorul este obligat să repare pagubele pe care le-a cauzat creditorului. Pe lîngă argumentele sem-

nalate, poate fi menționat în plus și textul § 85, pct. 4 din C.G.L., care asigură la rîndul său cumpărătorului în mod explicit dreptul la „repararea prejudiciului cauzat, dacă în raporturile dintre părți s-a ajuns la rezilierea contractului de vînzare”.

4. O altă reglementare de comerț exterior care diferențiază regimul juridic al viciilor ascunse față de al celor aparente este cuprinsă în § 82 din C.G.L. Potrivit acestui text, dacă recepția calitativă finală se face, conform contractului, în țara vînzătorului, reclamațiile cu privire la calitatea mărfii pot fi formulate, în lipsa unei clauze diferite, numai pentru defectele ascunse.

Din contextul dispoziției citate rezultă per a contrario că viciile aparente, care nu au fost depistate cu prilejul recepției calitative finale efectuate în țara vînzătorului, nu mai sînt susceptibile să formeze obiectul vreunei reclamații sau al unei acțiuni în daune introdusă împotriva vînzătorului. Prejudiciul aferent scăderii de valoare a mărfii se localizează, cu alte cuvinte, în mod definitiv, în atari situații, în patrimoniul cumpărătorului, care urmează să suporte consecințele neglijenței, neatenției sau nepriecerii sale (respectiv a delegatului său) cu ocazia verificării ce-i incumba.

În legătură cu textul § 82 din C.G.L., hotărîrea nr. 50 din 28 februarie 1981, pronunțată de C.A.B., a precizat următoarele: „În principiu vînzătorul răspunde de calitatea mărfii, atît pentru defectele ascunse, cît și pentru cele aparente, cu excepția cazului prevăzut de § 82 din C.G.L., cînd răspunde numai pentru defectele ascunse. În cazul în care defectele sînt constatate în cursul perioadei de garanție, răspunderea sa intervine în condițiile § 31, pct. 1 și, în general ale capitolului IX, intitulat „Garanții” din C.G.L., iar în celelalte cazuri în condițiile capitolului XIII din C.G.L.”.

5. Deosebirile de reglementări semnalate impun o cît mai precisă delimitare a defectelor aparente, prin opoziție cu viciile ascunse ale mărfii livrate.

În această privință, hotărîrea C.A.B. nr. 168 din 8 iulie 1981 a precizat următoarele: „Dispozițiile § 82 din C.G.L. limitează posibilitatea reclamațiilor cu privire la calitatea mărfii, dacă recepția finală se face în țara vînzătorului, numai referitor la defectele ascunse ale mărfii. Definiția pe care textul o dă acestor defecte servește îndeosebi pentru a se delimita deficiențele ascunse față de cele aparente, în raporturile guvernate de dispozițiile C.G.L. Ținînd seama de accepțiunea pe care § 82 o atribuie defectelor ascunse, se deduce că viciile aparente ale mărfii sînt cele observabile imediat la un control obișnuit al acesteia.” Astfel, făcînd aplicarea criteriului menționat, instanța arbitrală reține că numărul ridicat de bacterii anaerobe și de spori de mucegal în cutiile conținînd pastă de tomate prezintă, în raport cu definiția consacrată de § 82 din C.G.L., caracterul unor defecte ascunse, nefiînd direct observabile de către beneficiar printr-un control obișnuit la primirea mărfii. Aceste cauze bacteriologice și fizico-chimice pot însă avea de consecință, dacă se intensifică, bombarea cutiilor, fapt care poate fi perceput imediat, cu ocazia descărcării mărfii din vagonul de cale ferată, de finindu-se asadar, potrivit hotărîrii C.A.B. nr. 168/1981, ca un defect aparent.

Practica arbitrală ne demonstrează astfel că referitor la una și aceeași marfă, defectele se pot prezenta, în funcție de circumstanțe, fie ca deficiente observabile și deci aparente, fie ca lipsuri calitative inaparente, ceea ce confirmă necesitatea folosirii unor criterii obiective de a le defini și separa pe unele de celelalte.

7. În aplicarea dispozițiilor § 82 din C.G.L., Comisia de arbitraj a mai stabilit că recepția definitivă care se efectuează de către delegatul cumpărătorului în țara vînzătorului nu se limitează la constatarea calității produsului livrat, ci poartă deopotrivă asupra ambalajului în care este expedit, ca și asupra condițiilor de stivuire în vagonul de cale ferată. Defectele ambalajului sau ale stivuirii, în măsura în care pot fi considerate, potrivit criteriilor anterior evocate, ca vicii aparente, trebuie asadar

să fie imediat semnificate vânzătorului. Numai în cazul unor vicii ascunse ale ambalajului sau ale stivurii cumpărătorul beneficiază de posibilitatea unei reclamații calitative, adresate vânzătorului în condițiile uzuale stabilite de § 71 și urm. din C.G.L.

Astfel referitor la controlul ambalajului, hotărârea C.A.B. nr. 122 din 25 mai 1981 a stabilit că în situațiile în care recepția mărfii are loc în stația feroviară de încărcare din țara vânzătorului, în prezența delegatului cumpărătorului, valabil împunător, acesta are obligația să se preocupe totodată de starea ambalajului, mai ales dacă se livrează, ca în speță, struguri proaspeți, cit și de modul de stivuire a lădițelor în vagonul de cale ferată. În consecință, cumpărătorul nu poate cere ulterior cu titlul de daune contravaloarea unei anumite cantități de struguri, care au ajuns la destinație degradați, susținând că paguba se datorează ambalajului necorespunzător, deoarece este de neconceput ca delegatul cumpărătorului, prezent la recepție, să fi acceptat ca marfa să fie încărcată în lădițe vechi, din moment ce în contract era prevăzut ca acestea să fie noi, rezistente și uscate, fără să le fi refuzat sau fără să fi făcut nici cea mai neînsemnată obiecție. În asemenea situație, a conchis C.A.B., vânzătorul poate răspunde pentru eventualele daune numai dacă ambalajul ar prezenta vicii ascunse, care ar fi constatate și dovedite în mod legal la destinație, condiție care însă nu a fost îndeplinită în speță.

8. O soluție analogă cuprinde și hotărârea C.A.B. nr. 230 din 28 noiembrie 1981, potrivit căreia, din interpretarea § 82 din C.G.L. nu se poate deduce că delegatul cumpărătorului la recepția calitativă finală ce are loc, potrivit contractului, la frontiera țării vânzătorului, ar avea obligația să verifice numai calitatea intrinsecă a mărfii (în speță roșii și castraveți), iar nu și calitatea ambalajului, precum și modul cum lădițele conținând marfa erau asigurate pentru a nu se răsturna în timpul transportului feroviar. Dimpotrivă, ținând seama de natura fragilă a mărfii transportate, C.A.B. a considerat că verificarea acestuia trebuia în mod necesar să implice și controlul calității ambalajului și faptul cum s-a făcut stivuirea în vagonul de cale ferată.

În continuare, hotărârea nr. 230/1981 a adăugat că defecțiunea ambalajului — dacă a existat — constituie un viciu aparent și ca atare nu se putea încadra în prevederile § 82 din C.G.L., deoarece este vorba în speță de ambalaje deschise, nesigilate și care puteau fi cu ușurință examinate de recepționeri cumpărătorului, atât cu privire la materialul din care erau confecționate și la rezistența lor, cit și la modul de ancorare în vagon. Constatând, la un examen cit de superficial pentru un om de specialitate, că ambalajul nu oferă rezistența necesară pentru un transport îndelungat sau că lădițele se puteau prăvăli din cauza trepidățiilor vagonului, recepționeri cumpărătorului trebuiau să refuze marfa. Din moment ce au acceptat-o, cumpărătorul nu mai este în drept să ceară despăgubiri vânzătorului pentru degradarea unei anumite cantități de marfă în timpul transportului.

9. În ce privește modul de stivuire al mărfii în vagonul de cale ferată, practica arbitrală s-a întemeiat de asemenea pe distincția dintre defectele aparente și cele ascunse, avută în vedere de § 82 din C.G.L., spre a stabili dacă delegatul (recepționerul) cumpărătorului s-a conformat obligației care îi revenea cu prilejul recepției definitive efectuate în țara vânzătorului.

În sensul arătat, prin hotărârea C.A.B. nr. 163 din 29 iunie 1981 s-a reținut că în conformitate cu § 82 din C.G.L., delegatul cumpărătorului trebuie să verifice, la recepția mărfii, și modul cum aceasta a fost așezată în vagon, formulând obiecții scrise de îndată ce constată că nu sînt respectate condițiile care să-i asigure integritatea pe timpul transportului. În speță, asemenea obiecții nu au existat, deși un control obișnuit al mărfii, efectuat la încărcarea ei în vagon, de către delegatul cumpărătorului, făcea posibilă fără dificultate observarea așezării defectuoase în spațiul de învagonare. În adevăr, pepenii expediți la export fuseseră încărcati în straturi suprapuse cu

e înălțime de 1,50 m — 1,80 m, față de 0,80 m — 1,20 m. cit se prevăzuse în contract. În consecință, a conchis organul arbitral, se exclude dreptul cumpărătorului de a cere despăgubiri întemeiate pe faptul că o parte dintre pepenii aflați în rîndurile inferioare au fost striviți din cauza încălcării defectuoase, prea înalte.

Hotărârea nr. 163 din 29 iunie 1981 s-a ocupat și de un alt aspect al modului de stivuire în vagonul de cale ferată a mărfii vindute, însă în raport cu circumstanțele de fapt diferite a ajuns la alte concluzii decît cele amintite anterior. În adevăr, C.A.B. a arătat în considerente că dacă un control obișnuit al mărfii, efectuat la frontiera țării vânzătorului de către delegatul cumpărătorului nu face posibilă observarea defectului de așezare a mărfii în vagonul de cale ferată, dreptul cumpărătorului la despăgubiri subsistă. Astfel, în speță, nu era cu putință să se constate, la un control obișnuit, dacă stivele din vagon erau suficient de stabile. În consecință, a decis organul arbitral, cererea cumpărătorului de despăgubiri echivalente cu valoarea unei cantități de ardei care au fost striviți din cauză că stivele, nefiind suficient de stabile, s-au prăbușit în timpul transportului, este admisibilă în conformitate cu prevederile § 82 din C.G.L.

dr. Octavian CAPAȚINA

conducere

Încadrarea pensionarilor în muncă în unitățile socialiste

● **Încadrarea temporară în activitatea productivă din anumite sectoare.**

Pensionarii pot fi încadrați în muncă în calitate de muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alt personal tehnic productiv în unitățile de producție din industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică, industria minieră, extracția petrolului și gazelor, geologiei, de exploatare și întreținere din domeniul energiei electrice, unitățile de construcții-montaj și proiectare a obiectivelor de investiții, precum și alte unități stabilite de Consiliul de Miniștri. Încadrarea în muncă se face temporar, pe perioada pînă la 2—3 luni, în raport cu nevoile producției (art. 1 Decret nr. 445/1978). Pe timpul încadrării în muncă, pensionarii primesc retribuția pentru munca prestată, pensia integrală (inclusiv pensia suplimentară) și celelalte drepturi pe care le au în calitate de pensionari. (art. 3 din decret). Pensionarii vor fi retribuți în acord, în raport cu munca depusă, pe bază de norme de muncă stabilite potrivit legii (art. 2).

● **Încadrarea în activități de industrie mică.**

Potrivit art. 333 din L. nr. 2/1980, în unitățile de industrie mică organizate de întreprinderi și centrale sau de consiliile populare pot fi încadrați în muncă pensionari. Aceștia pot cumula pensia integrală (inclusiv pensia suplimentară) cu veniturile realizate din aceste activități, cu plata impozitelor legale. Retribuția tuturor celor încadrați în unitățile de industrie mică (inclusiv a pensionarilor) se face în raport cu producția sau prestările de servicii efective realizate; în acord sau cu bucată; pe bază de tarife sau cote procentuale din valoarea prestărilor de servicii, corespunzător ramurii sau subramurii din care face parte unitatea respectivă, precum și pe bază de cotă-parte din încasări.

Dr. C. JORNEȘCU

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

COOPERATIVA ELECTROBOBINAJ

— București —

Str. Ghiocel, nr. 20, sect. 2,

— Rulmenți seria :

— 608 LS buc. 7900

— 1204 buc. 240

— 1206 buc. 50

— 2203 buc. 40

— 2207 buc. 25

— MN 3018 K buc. 10

— 3308 buc. 10

— 3309 buc. 10

— 6002 buc. 7

— 6006 buc. 104

— 6007 buc. 19

— 6008 buc. 49

— 6010 buc. 107

— 6017 buc. 16

— 6202 buc. 5900

— 6203 Z buc. 4500

— 6203 buc. 12400

— 6206 ZZ buc. 8400

— 6207 buc. 100

— 6211 buc. 16

— 6212 buc. 11

— 6303 buc. 4200

— 6305 buc. 80

— 6306 buc. 290

— 6311 buc. 9

— 6315 buc. 9

— 6318 buc. 20

— 6411 buc. 5

— 7003 buc. 14

— 7204 B buc. 13

— 7206 buc. 16

— 7207 buc. 26

— 7208 buc. 11

— 7201 buc. 15

— 7210 buc. 25

— 7210 buc. 22

— 7215 (E40) buc. 24

— 7309 buc. 18

— 30207 A buc. 13

— 30208 buc. 31

— 30210 buc. 100

— 30307 buc. 50

— 30308 buc. 30

— 30309 buc. 33

— 32214 buc. 50

— 3018 buc. 10

— 51210 buc. 90

— 32215 buc. 37

— 51107 buc. 90

— 51103 buc. 00

— 51104 buc. 100

— 51105 buc. 90

— 51106 buc. 90

— Bile 5/8 CH 28 buc. 21504

— Bucșe bronz acroteternă buc. 100

— Bucșe buc. 62

— Bobine EVA 400 W buc. 230

— Bobine BIF 80 W buc. 40

— Tub bobine EVA 250 W buc. 450

— Bobine BRV 40 W buc. 250

— Condensatori 0,023 MF buc. 4000

— Carton ondulat kg. 6963

— Condensatori 1 MF/250 V buc. 250

— idem 0,18 MF buc. 5000

— idem 0,023 MF buc. 14100

— idem 0,15 MF buc. 1000

— idem 0,015 MF buc. 600

— idem 0,22 ceramici buc. 3500

— Dibluri M2 buc. 3388

— Idem M3 buc. 2800

— idem M 1 buc. 1900

— Lagăre sinterisate buc. 31100

— Peril colector Carpați buc. 3000

— Idem colector mașină cusut buc. 312

— Silicogel buc. 36

— Vopsea email 1135—8 kg. 2000

— Grund kg. 4000

— Vopsea nitro alb kg. 11000

Șuruburi :

— 4×35 buc. 90000

— 5×16 buc. 900000

— 5×30 buc. 25000

— 5×45 buc. 60000

— 5×50 buc. 30000

— 6×12 buc. 28000

— 6×20 buc. 10000

— 6×25 buc. 10000

— 6×30 buc. 50000

— 6×40 buc. 4000

— 6×50 buc. 50000

— 8×16 buc. 16000

— 8×20 buc. 6000

— 8×30 buc. 20000

— 4×12 ZN buc. 11610

— 4×10 ZN buc. 29960

— 8×45 buc. 12000

— Piulițe M 10 buc. 85564

— M12 buc. 53818

— M14 buc. 82000

— M 16 buc. 44000

— M 3 Am buc. 85000

— idem infundată M 8 buc. 8000

— idem M 4 Am buc. 284796

Șuruburi :

— 3×18 buc. 9876

— 3×20 buc. 23125

— 3×10 buc. 40000

— 3×6 buc. 25000

— 3×12 buc. 800000

— 3×14 buc. 97000

— 3×16 buc. 100000

— 3×25 buc. 6000

— 3×28 buc. 23115

— 4×10 buc. 100000

— 4×12 buc. 61000

— 4×14 buc. 5000

— 4×16 buc. 40000

— 4×20 buc. 440000

— 4×25 buc. 200000

— 4×30 buc. 100000

— Vopsea email 0053 kg. 4896

— Idem ducă negru kg. 5000

— idem email negru kg. 4500

— idem ulei crom kg. 2000

— Becuri 220 V 80 W buc. 135

— idem 220V — 40 W buc. 204

— Buton 670 buc. 670

— Buton clupercă buc. 14

— idem comandă buc. 4

— idem F—6 buc. 15

— Bec 1000 W — 220 V buc. 12

— Buton BAD buc. 7

— Bec 220 V — 150 W buc. 22

— Buton comandă buc. 48

— Bobină AC/3—25 A buc. 27

— Cablu MYYM 2×1,5 ml. 28475

— Conductor PY Ø 1 ml. 99326

— Capac K III buc. 190

— Contact cruce ST+PT buc. 3

— Contact scară ST buc. 2

— Contact tip CFR buc. 110

— Ceas reglaj MSR buc. 96

— Cablu sudură 1×50 ml. 85

— Conductor TCY 1×0,5 ml. 85778

— Chingă auto ml. 31570

— Conductor TCY 1,5 ml. 19886

— Duli E 27 buc. 110

— idem E 27 buc. 1778

— idem minion buc. 222

— Fașe nou născuți ml. 78102

— Hirtle condensator kg. 45

— Întrerupător apăsare buc. 20000

— Lampă telefonică buc. 480

— Mufe jak buc. 500

— Papuci 10/4—10/4,5 buc. 763

— idem 4,22×5/2,2 buc. 3000

— Patroane 10 A buc. 825

— Ø 13 kg. 230

— Priză ST cu CP+PT buc. 211

— Patroane ABC 125 A buc. 60

— idem AEG 315 A buc. 23

— Ștecher ȘUKO buc. 107241

— Startare 20 W 40 W 65 W buc. 63062

— Siguranțe fuzibile 0,5 A buc. 840

— Ștechere FCP buc. 150

— idem AEC și ST 160 buc. 70

— Ø 15 kg. 2400

— Cupru ET Ø 0,80 kg. 200

— idem Ø 0,14 kg. 189

— idem ET 0,27 kg. 400

— idem 0,28 kg. 2900

— Alamă HEI. 5 kg. 1400

— idem 10 kg. 1040

— idem 12 kg. 2700

— idem 11 kg. 655

— idem 24 kg. 6400

— idem 22 kg. 700

— idem 36 kg. 1100

— idem 41 kg. 434

— Alamă Ø 2—3,5 kg. 1100

— idem Ø 6 kg. 1000

— Ø 10 kg. 2500

— Ø 36 kg. 750

— Ø 7×7 kg. 190

— Ø 5×5 kg. 70

— idem 10×10 ; 12×12 kg. 190

— idem Ø 19×19 kg. 100

— Bandă oțel arc 03 kg. 290

— Idem 03 kg. 270

— idem 08—1 kg. 4500

— Bandă lam. la rece 60×0,5 kg. 980

— idem 24×0,3 kg. 50

— idem 40×0,5—40×0,6 kg. 700

— Bară Am Ø 16 kg. 90

— Bară bronz Ø 25 kg. 44

— OL 80×5 kg. 70

— OL 37 HEX. 50 kg. 940

— OL 37 HEX. 60 kg. 49

— OL 37 18×18 kg. 200

— Oțel inox. Ø 14×16 kg. 340

- Discuri aluminiu buc. 60
- OL 37 HEX. 50 kg. 940
- idem 60 kg. 49
- idem $\neq 25 \times 25$ kg. 200
- Plăci PVC kg. 171,1
- Bobină inducție 12 V buc. 5
- Conduct. Cu ET \varnothing 0,14 kg. 189,6
- idem \varnothing 0,21 kg. 69,3
- Cablu aliment. lift ml. 50
- Rezistențe 500 1 W buc. 1458
- Sîrmă nichelată cu izolație mătase kg. 1,009
- Tub bergman ml. 980
- Tub sticlă ml. 3616
- Cuplaj cauciuc buc. 680
- Capac K 3 buc. 190
- Declanșatori buc. 54
- Izolație aprinz. gaze buc. 9073
- Întrerupător feon buc. 199
- Lagăr carcasă buc. 2900
- Microîntrerupător buc. 71
- Motor feon buc. 140
- Rezistența 6,8 m buc. 393
- idem 1,1 m buc. 89
- Sîrmă conexiuni ml. 874
- Tahoindicatori buc. 3
- Tahogenerator buc. 2
- Cupru pulbere kg. 12
- Lac kg. 193,6
- Clemă zincată buc. 2
- Șuruburi 3,5 \times 10 buc. 103000
- Nituri digerite kg. 1095,2
- idem oțel CSR 3 \times 12 kg. 388,7
- Șaibe sorb buc. 195,5
- Bobină BRB 40 W buc. 252
- idem ERA 40 W buc. 50
- idem BVF 80 W buc. 49
- Condensatori 0,033 MF buc. 462
- idem 0,22 MF buc. 3500
- idem IB 250 V buc. 254
- Flux BO cutii 2000
- Novozin kg. 660
- Fișe fier călcat buc. 1700
- Perle colector buc. BCG Carpați buc. 3060
- idem colector maș cusut buc. 312
- Transformatori 22—24 V 100 W buc. 4
- Preșpan de la 0,25 la 2,0 mm kg. 18000

CIRCUL DE STAT BUCUREȘTI

Aleea Circului nr. 15 sect. 2 cod 72138

- Belciuge 1/2 buc. 271
- Ceară parchet kg. 49
- Deșeu placă cauciuc verde și negru kg. 805
- Lanț pt. bicicletă buc. 2
- Placă cauciuc negru sau verde kg. 422
- Ampermetru 600 A buc. 1
- Bec 120 \times 25 buc. 364
- Bec 220 \times 25 buc. 2627
- Borne electrice dif. buc. 190
- Cablu Fyy A 2 \times 1,5 metalizat m. 704
- Conductor HCE \varnothing 16 m. 80
- idem AFY 16 mm m. 150
- idem trifazic 25 buc. 10
- Fișe trifazice buc. 6

- Întrerupător rotativ 23 contacte buc. 2
- Patroane 100 A buc. 113
- Amortizoare telescopice SR 113 buc. 14
- Ampermetru Carpați buc. 7
- Arbore cardan SR 113 buc. 2
- Arbore casetă direcție SR 113 buc. 3
- Arbore compresor 135 09205 SR 113 buc. 1
- Arbore pirghie direcție U 27 buc. 2
- Arbore cu camă SR 113 buc. 2
- Arcuri frină SR 113 buc. 4
- Arcuri spirale auto SR 113 buc. 2
- Arcuri spirale remorei agricole buc. 48
- Ax 3155021 SR 113 buc. 1
- Ax U 650 3117236 U 650 buc. 2
- Ax oscilație U 650 buc. 5
- Bec bilux IMS buc. 88
- Bobină stator electromotor Carpați buc. 7
- Bolț piston SR 113 buc. 47
- Bucșe ax osculație buc. 8
- Bucșă bielă motor SR 113 buc. 41
- Bucșă cauciuc dif. buc. 128
- Bucșă ghidare SR 113 buc. 5
- Bucă satelit U 650 buc. 7
- Bulon arc față SR 113 buc. 12
- Bulon suspensie față Carpați buc. 9
- Bulon pivot fuzetă Warszawa buc. 3
- Bușon radiator Carpați buc. 14
- Cameră frină remorci buc. 8
- Capre distribuitor SR 113 buc. 9
- Carcasă fixare ambreiaj U 650 buc. 2
- Coroană reductor SR 113 buc. 7
- Coroană reductor 3116234 U 650 buc. 2
- Arcuri diferite SR 113 buc. 12
- Arcuri cardanice SR 113 buc. 20
- Cruce satelit SR 113 buc. 8
- Culbutor SR 113 buc. 12
- Curele trapezoidale U 26 buc. 178
- Cîrlig tracțiune SR 113 buc. 8
- Disc ambreiaj Carpați buc. 4
- Diafragmă pompă benz. SR 113 buc. 24
- Disc 3116014 Carpați buc. 4
- Disc ferodou ambreiaj Carpați buc. 9
- Disc fixare butuc U 26 buc. 2
- Disc frină 3136011 U 650 buc. 2
- Distribuitor SR 113 buc. 2
- Element P 24 U 26 buc. 6
- Fulie alternator SR 113 buc. 2
- Fulie arbore cotit SR 113 buc. 2
- Fulie compresor U 650 buc. 3
- Furcă proșap (pentru remorci agricole) buc. 42
- Grup conic SR 113 buc. 1

- Indicator temperatură apă Carpați buc. 8
- Indicator nivel benz. buc. 9
- Indicator presiune ulei Carpați buc. 6
- Mîner ușa auto pt. interior Carpați buc. 10
- Manometru ulei Carpați buc. 1
- idem presiune aer SR 113 buc. 1
- Manșon cauciuc filtru U 26 buc. 26
- Mele direcție SR 113 buc. 5
- Pahar pompă benz. SR 113 buc. 1
- Pastilă cap bară SR 113 buc. 2
- Perii dinam Carpați buc. 36
- Pinion 3117119 U 650 buc. 4
- Pinion arbore secundar IMS buc. 1
- Pinion ax cu came U 26, SR 113 buc. 3
- Pinion distribuitor Carpați buc. 7
- Pinion pornire electromotor Warszawa buc. 3
- Pinion regulator tractor U 650 buc. 7
- Pinion satelit IMS buc. 3
- Piston R I SR 113 buc. 17
- Piston compresor SR 113 buc. 8
- Pivot fuzetă SR 113 buc. 34
- Pirghie debraiere IMS buc. 6
- Pirghie direcție tractor U 26 buc. 3
- Placă 16359 presiune ambreiaj U 26 buc. 3
- Pompă apă auto buc. 2
- Pompă ulei auto SR 113 buc. 7
- Racord principal Carpați buc. 5
- Racord sistem alimentare Carpați buc. 6
- Ramă pt. uși auto Carpați buc. 2
- Regulator pneumatic Carpați buc. 2
- Roată 3116232 U 26 buc. 2
- Roți dințate auto U 26 buc. 2
- Rotor dinam Carpați buc. 3
- Rotor electromotor Carpați buc. 2
- Rotor pompă apă U 26 buc. 6
- Sateliți TV buc. 4
- Segmenti ferodou buc. 34
- Segmenti servo direcție U 26 buc. 36
- Segmenti motor auto și tractor U 26, SR 113 set. 12
- Servo-recumatic TV buc. 1
- Semeringuri dif. buc. 194
- Steluțe 3116373—3110364 U 650 buc. 5
- Supape pompă benz. Carpați buc. 45
- Supape ulei U 26 buc. 7
- Suport pt. proșap remorci buc. 39
- Tampon cauciuc Carpați buc. 16
- Tampon suspensie SR 113 buc. 20
- Vitezometru Carpați buc. 5
- Pompă injecție tractor recuperată buc. 3
- Radiator tractor buc. 3

COOPERATIYA „ELECTROBOBINAJ” BUCUREȘTI Str. Ghiocci, 20 ; Sector 2
Produce și livrează pe bază de comandă fermă :

- Injectoare — 1681,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Hupe semnalizare — 77,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.182
- Sonerii P.S.I. — 555,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Sermotor — 1840,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Ventilator perete — 625,00 lei Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Ventilator plafon — 1546,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Transformator 2,5 kVA monofazic — 4184,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- Trafo protecție 100 VA 220/24 V — 310,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 250 VA 220/12V — 443,00 lei — Decizia nr. 128/28.12.80
- idem 250 VA 220/24 V — 452,00 lei Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 400 VA 220/24 V — 740,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 400 V. 380/24 V — 753,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 630 VA 220/24 V — 880,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 630 VA 380/12 V — 928,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 1000 VA 220/24 V — 1042,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 1000 VA 380/24 V — 1177,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 1000 VA 380/12 V — 1015,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.04.1982
- idem 1000 VA 220/12 V — 1042,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- Transformator 2,5 KVA trifazic — 4531,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.1980
- idem 5 KVA trifazic — 4164,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.1980
- idem 5 KVA monofazic — 3451,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 20 KVA 380/24 V — 14877,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.1980
- Transformator 10 KVA 330/24 V — 8865,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.04.1982
- Trafo sudură 200 A — 4622,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- idem 300 A — 7073,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- idem 500 A — 11028,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.1982
- Trafo sud. prin puncte 12,5 KVA — 11056,00 lei — Decizia UCECOM nr. 128/28.12.80
- Corp iluminat x cramă 3×40 W — 530,00 lei — Decizia UCECOM nr. 72/31.12.75
- Corp iluminat CPA 1×40 W — 270,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- Corp iluminat FIA 2×20 W — 170,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- Corp iluminat FIA 1×14 W — 141,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- Corp iluminat FIRA 4×40 W — 315,00 lei — Decizia CPMB nr. 56/19.01.1982
- Corp iluminat FIA 1×65 W — 226,00 lei — OMCI nr. 3792/15
- Corp iluminat FIA 2×14 W — 141,42 lei — OMCI 5400/82
- Corp iluminat FIA 2×40 W — 262,00 lei — OMCI 5400/82
- Priză 25 A — 193,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/07.82
- Reflector naval R 500 — 1142,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/07.82
- Lampă birou 14 W — 260,47 lei — Decizia UCECOM nr. 62/07.82
- Corp. iluminat FIA 1×14 W Ind. — 153,00 lei — OMCI 5780/1982
- idem 1×14 W Com. — 170,00 lei — OMCI 5730/1978
- idem 2×14 W Ind. — 226,80 lei — Decizia CPMB nr. 56/19.1.1982
- idem 2×14 W Com. — 252,00 lei — Decizia CPMB nr. 56/19.1.1982
- idem 1×20 W Com. — 189,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 1×40 W Ind. — 223,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 1×40 W Com. — 248,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 2×20 W Ind. — 170,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem 2×20 W Com. — 260,00 lei — OMCI nr. 3792/74
- idem 2×40 W Ind. — 297,00 lei — Decizia OMCI nr. 3792/1974
- idem 2×40 W Com. — 330,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 3×40 W Ind. — 348,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 1×65 W — 226,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem 2×65 W — 349,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem 3×65 W — 515,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem CPB 1×14 W — 271,70 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem CPA 1×14 W — 271,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem CPA 2×40 W — 270,00 lei — OMCI nr. 5400/1982
- idem FIRA 1×40 W — 206,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem FIRA 1×65 W — 265,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- idem 3×65 W — 611,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- Far proiector I KW — 905,00 lei — OMCI nr. 3792/1974
- Dulii tub — 7,25 lei — OMCI nr. 14000/1982
- Dulii starter — 4,40 lei — OMCI nr. 150/1966
- Polizor monofazic 200 W — 1620,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/1982
- idem 350 W — 1917,00 lei — OMCI nr. 14000/1982
- Polizor trif. 300 K — 1485,00 lei — Decizia UCECOM 62/29.06.82
- idem 500 W — 1485,00 lei — Decizia UCECOM nr. 62/29.06.82
- Minipolizor 180 WEB 125 I — 836,00 lei — OMCI nr. 14000/1982
- Aparat pirogravat — 199,00 lei — OMCI nr. 8510/19.11.81
- Autotransformator cu cursor — 465,00 lei — OMCI nr. 1390/1967
- Ciocan electric de lipit 80 W — 68,50 lei — OMCI nr. 14500/1982.
- idem tip pistol 100 W — 105,40 lei — OMCI nr. 14500/28.05.82
- Rezistențe ciocan 80 W — 18,00 lei — OMCI nr. 14500/1982
- Electropompă I 1/2 — 2060,00 lei — OMCI nr. 14000/1982

Tovarășe

director !

Planificarea și organizarea aprovizionării, a producției și a desfacerii constituie premisele esențiale pentru îndeplinirea optimă a indicatorilor economico-financiarilor, în funcție de care se asigură retribuirea colectivului de oameni ai muncii.

Avind pe masa de lucru „LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z” și „Breviarul alfabetic – CONTRACTE ECONOMICE ȘI CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE” veți găsi răspunsuri la orice problemă din activitatea dv. de zi cu zi.

Tovarășe

contabil șef !

Elaborarea științifică a bugetului de venituri și cheltuieli, organizarea evidenței, contractarea optimă a creditelor și rambursarea lor, decontarea la timp cu partenerii comerciali și cu statul, efectuarea exigentă a controlului financiar preventiv și gestionar, asigură o autogestione economico-financiară cu rezultate bune, asigură realizarea și depășirea beneficiilor planificate.

În această activitate un auxiliar prețios îl constituie „LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z” și „Breviarul alfabetic – CONTRACTELE ECONOMICE ȘI CONTRACTELE COMERCIALE INTERNAȚIONALE”.

Tovarășe

consilier juridic !

Pentru acordarea unei asistențe juridice competente, pentru apărarea integrității patrimoniului și sporirea beneficiilor printr-o riguroasă disciplină contractuală, vă sînt indispensabile două lucrări : „LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z” și Breviar alfabetic – CONTRACTE ECONOMICE ȘI CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE”.

Pentru a vă asigura primirea lucrărilor emleții de îndată comandă alăturată.

CITITORI !

Doă lucrări care nu trebuie să lipsească de pe masa dv. de lucru, începînd cu luna ianuarie 1984 :

„LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERII DE LA A LA Z”

îmbunătățită și actualizată pînă la 31 decembrie 1983, care va avea următorul cuprins :

Cap. I : Unități economice de stat

1. Conceptul de unitate economică de stat
2. Conducere
3. Patrimoniu
4. Gestionarea valorilor materiale și bănești
5. Evidența contabilă a patrimoniului
6. Controlul activității unităților economice

Cap. II : Planificarea și organizarea producției

1. Planificarea producției, aprovizionării și desfacerii
2. Indicatori economico-financiar
3. Organizarea producției
4. Organizarea muncii

Cap. III : Activitatea financiară și administrativă

1. Activitatea financiară

2. Activitatea administrativă

Cap. IV : Raporturi de muncă

1. Contractul de muncă
2. Retribuirea muncii
3. Drepturile personalului (altele decît de retribuire)

Cap. V : Răspunderea personalului

1. Formele răspunderii personalului
2. Stabilirea răspunderilor — titlurile de creață — executare

O continuare directă a celei de mai sus o constituie lucrarea :

„BREVIAR ALFABETIC — CONTRACTE ECONOMICE ȘI CONTRACTE COMERCIALE INTERNAȚIONALE”

Un amplu lexicon care cuprinde, în cele 800 de pagini, aproximativ 1000 de termeni care sintetizează legislația tehnică și practica arbitrală internă și internațională, la zi, privind încheierea, executarea și răspunderea în toate tipurile de contracte interne și externe.

Pentru a vă asigura primirea lucrărilor, completați și expediați imediat redacției comanda de mai jos, cunoscînd că tirajul este limitat la numărul de exemplare plătite cu anticipație

(adresa completă a abonatului, fără a se folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICA” :

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. din ... : (mandatul poștal din ziua de ...) v-am expediat suma de ... lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor, Piața Școlii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR. Filiala Sector 1, București, reprezentînd :

● abonamente la „Revista economică” și supliment ¹ .	× 260 lei =	lei
● ... exemplare din lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z”,	× 40 lei =	lei
● ... exemplare din lucrarea „Breviar alfabetic privind contractele economice și contractele comerciale internaționale”,	× 40 lei =	lei
● ... exemplare din lucrarea „Jurisdicția muncii — comisiile de judecată”,	× 20 lei =	lei
● ... exemplare din lucrarea „Probleme ale activității consilierilor populare”,	× 20 lei =	lei
Total		

(Semnătura abonatului)

¹ Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică”.

² Comenzile fără abonament la revistă nu vor fi luate în considerare.